

УДК 378.1:311.1

DOI: 10.32342/3041-2196-2024-2-28-17

К.В. ОЛЕКСАНДРЕНКО,

*доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри іноземних мов,
Хмельницький національний університет (м. Хмельницький)*

Л.Л. ПЕТЬЛОВАНА,

*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов,
Хмельницький національний університет (м. Хмельницький)*

Н.М. СОБОЛЬ,

*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов,
Хмельницький національний університет (м. Хмельницький)*

АЛГОРИТМ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СИСТЕМІ СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З HR-ІНЖИНІРИНГУ

Метою статті є створення алгоритму розвитку іншомовної професійної компетентності майбутнього фахівця, що являє собою певну послідовність психолого-педагогічних дій, реалізованих у системі професійної освіти і орієнтованих на розвиток професійної діяльності фахівців з HR-інжинірингу.

Для розв'язання поставлених завдань використовували комплекс методів дослідження: порівняння, систематизація й узагальнення отриманих даних, педагогічне моделювання, метод емпіричних спостережень, метод експертної оцінки, рефлексивний метод оцінки.

Визначено, що процес модернізації системи сучасної вищої освіти неможливий без покращення якості викладання іноземних мов, оскільки це надає конкурентну перевагу здобувачу на ринку праці, а також спонукає його до здійснення іншомовної професійної комунікації.

Проаналізовано різні підходи до розуміння поняття «іншомовна професійна компетентність». Встановлено, що іншомовна професійна компетентність є певною сукупністю лексичних знань, граматичних, соціокультурних і власне конкретно професійних знань, умінь і навичок, необхідних для іншомовного спілкування в ситуаціях і сферах, пов'язаних із безпосереднім виконанням виробничих завдань та функціональних обов'язків.

Алгоритм розвитку іншомовної професійної компетентності являє собою послідовність психолого-педагогічних дій, реалізованих у системі професійної освіти й орієнтованих на розвиток професійної діяльності. Встановлено, що дотримання цієї послідовності забезпечує стійкий розвиток і підвищення рівня активності й ініціативності майбутнього фахівця в професійному іншомовному спілкуванні.

Для розв'язання поставлених завдань застосовувались такі методи: порівняння, узагальнення, систематизація, педагогічне моделювання, методичний експеримент, метод експертної оцінки, метод рефлексивного оцінювання, інтерв'ю.

Зроблено висновок про те, що використання алгоритму розвитку іншомовної професійної компетентності дозволяє здійснювати аналіз вимог до розвитку іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців; визначати цілі і завдання діяльності (взаємодії); обґрунтовувати систему вихідних даних із розвитку іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців; аналізувати рівень іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців з HR-інжинірингу і обирати оптимальні прийоми психолого-педагогічного впливу і тактики діяльності; оцінювати результати власної діяльності з розвитку іншомовної професійної компетентності здобувачів.

Ключові слова: *алгоритм, компетентність, іншомовна професійна компетентність, тактики діяльності, показники якості.*

Постановка проблеми. Питання формування іншомовних навичок у здобувачів немовних спеціальностей завжди привертало увагу дослідників. Для більшості здобувачів нефілологічних спеціальностей спілкування іноземною мовою за професійним спрямуванням є проблемним і не дає бажаних результатів. Ще кілька років тому на заняттях з іноземної мови на немовних спеціальностях метою було читання й переклад загальнонаукової літератури. Зміна парадигми освіти від традиційної до особистісно зорієнтованої, перехід на нові освітні стандарти вимагають від закладу вищої освіти вдосконалення якості підготовки майбутнього фахівця, становлення його як професіонала, що знає свою справу і вільно орієнтується в новітніх досягненнях у сфері професійної діяльності. Окрім цього, в умовах полілінгвального і полікультурного світу випускник ЗВО повинен володіти сформованою іншомовною професійною компетентністю, вміти інтегрувати її у структуру майбутньої професійної діяльності. Відповідно, нагальною стає потреба поновому вибудувати систему іншомовної підготовки випускників ЗВО, розглядаючи її як педагогічний супровід саморозвитку здобувача в цілеспрямовано організованому освітньому просторі ЗВО, який забезпечує студенту можливість якнайповнішого розкриття й розвитку його здібностей.

Змінюються й акценти вивчення іноземних мов у закладі вищої освіти, і нагальною потребою стає формування іншомовної професійної компетентності. Це зумовило не тільки збільшення обсягу знань за фахом для засвоєння здобувачами, але й формування здатності майбутніх випускників до їх творчого застосування в реалізації завдань професійного спрямування, спроможності здійснювати іншомовне професійне спілкування з представниками інших країн, виконувати професійну діяльність в умовах іншомовного середовища та працювати в міжнародній команді. Знання іноземної мови дозволяє також підвищити загальну компетентність майбутнього фахівця, що робить його конкурентоспроможним на ринку праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування іншомовної комунікативної компетентності досліджують науковці з різних країн світу. Зокрема, іншомовна комунікативна компетентність вивчається з перспективи філософії [Петрушенко, 2009], педагогіки [Гаврилюк, 2022; Кухта, 2008; Личова, 2023; Сура, 2003; Тарнопольський, Сторожук, 2021; Федина, 2017], лінгвістики [Соболь, 2021; Mukan, Havryliuk, Levko, et al. 2021], психології [Олександренко, Мисечко, 2022; Чиханцова, 2019] та ін.

Проте, незважаючи на чітко виражену тенденцію до професійного вивчення іноземної мови у закладі вищої освіти, навчання іноземної мови здобувачів здійснюється фактично окремо від формування професійної компетентності майбутніх фахівців. Проаналізувавши наукові праці, ми можемо зробити висновок, що іншомовна професійна компетенція здобувача виступає насамперед як здатність здійснювати комунікативну мовленнєву поведінку згідно із завданнями гіпотетичних ситуацій іншомовного спілкування. У вивченні іноземної мови відтворюється зовнішня, знакова подібність, а не цілісний зміст професійної діяльності, пов'язаної з використанням іноземної мови. Як наслідок, задача формування у здобувача закладу вищої освіти такої професійної компетентності, до структури якої була б органічно інтегрована іншомовна компонента, залишається нерозв'язаною.

З огляду на важливість такого комплексного критерію іншомовної професійної компетентності як продуктивність, доцільно розглядати її у межах інтегративно-технологічного підходу. Інтегративно-технологічний підхід передбачає створення моделі досліджуваного предмета, яка, відтворюючи його просторово-тимчасові, функціонально-динамічні й структурні властивості, дозволяє побудувати алгоритм технологізації діяльності зі створення або перетворення цього предмета.

Отже, **метою статті** є створення алгоритму розвитку іншомовної професійної компетентності майбутнього фахівця, що являє собою певну послідовність психолого-педагогічних дій, реалізованих у системі професійної освіти і орієнтованих на розвиток професійної діяльності фахівців з HR- інжинірингу.

Для досягнення поставленої мети сформульовано **такі завдання**: проаналізувати основні підходи до визначення поняття іншомовної професійної компетентності загалом, уточнити сутність іншомовної професійної компетентності у складі професійної компетентності фахівця з HR- інжинірингу й описати алгоритм формування іншомовної професійної компетентності здобувачів в освітньому просторі ЗВО.

Для розв'язання поставлених завдань використовували комплекс **методів дослідження**: порівняння, систематизація й узагальнення отриманих даних, педагогічне моделювання, метод емпіричних спостережень, методичний експеримент, метод експертної оцінки, рефлексивний метод оцінки, інтерв'ю.

Процедура дослідження. Упродовж 2022-2024 років іншомовну професійну підготовку студентів економічних спеціальностей (051 HR-інжиніринг у бізнес-економіці, Економіка та аналітика бізнесу, Економічна кібернетика, 071 Облік і оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа та фондовий ринок, 075 Маркетинг) Хмельницького національного університету реалізовували за певним алгоритмом розвитку іншомовної професійної компетентності в умовах спеціально організованого цілісного полілінгвального й полікультурного освітнього простору, який передбачав аудиторну і позааудиторну іншомовну навчально-пізнавальну діяльність учасників освітнього процесу, використання можливостей віртуального освітнього середовища, широке впровадження імітаційно-ігрових та інтерактивних форм навчання. Використання лінгводидактичних можливостей освітнього простору ЗВО засвідчило позитивну динаміку у формуванні іншомовної професійної компетентності здобувачів, підвищення їхньої мотивації до опанування іноземної мови за фахом, подолання психологічних бар'єрів у здійсненні професійної комунікації іноземною мовою. Такий висновок підкріплюється отриманими результатами дослідження: бесідою-інтерв'ю зі здобувачами, мовним тестом до і після експерименту, експертною оцінкою і результатами самооцінювання як тих студентів, які брали участь в експериментальному освітньому процесі, так і тих, до яких переважно застосовувалися традиційні аудиторні способи освітньої діяльності.

Говорячи про алгоритм розвитку іншомовної професійної компетентності, ми мали намір одержати результат, а також порушити питання про те, що є вихідним для такого алгоритму. Під продуктивною іншомовною професійною компетентністю ми розуміємо іншомовну комунікативність, яка враховує конкретну ситуацію спілкування, що сприяє індивідуальному, особистісному й професійно-діяльнісному росту фахівців, які беруть участь у взаємодії, а також гармонізації соціальних стосунків між ними.

Виклад основного матеріалу. За загальноприйнятим у сучасній науці визначенням діяльність являє собою систему, що розвивається, має будову, свої внутрішні переходи й перетворення. Діяльність кожної окремої людини залежить від її місця в суспільстві, від того, як вона складається у неповторюваних обставинах. Характер і особливості діяльності визначаються потребами і мотивами, а її структура забезпечується певними діями та операціями [Соболь, 2021]. Як висновок, у діяльності розрізняють дві складові: мотиваційно-потребнісну й операціонально-технічну. Потреби конкретизуються в системі мотивів, які являють собою складну ієрархію: основні, стрижневі мотиви й додаткові мотиви-стимули. За твердженням авторів [Олександренко, Мисечко, 2022] стрижневі мотиви мають для людини особистісний смисл. Діяльність мотивує людину тією мірою, якою вона набуває для неї особистісного смислу.

Метою і результатом вищої професійної освіти виступає поняття «професійна (фахова) компетентність», тобто здатність успішно діяти на основі практичного досвіду, умінь і знань під час вирішення завдань професійної діяльності. Професійна компетентність – це здатність фахівця від початку своєї професійної діяльності на рівні визначеного державою стандарту відповідати суспільним вимогам професії завдяки здійсненню ефективної професійної діяльності та показувати належні особистісні якості, мобілізуючи для цього відповідні знання, уміння, навички, емоції, ґрунтуючись на внутрішній мотивації, ставленнях, моральних та етичних цінностях і досвіді, усвідомлюючи обмеження своїх знань та акумулюючи інші ресурси для їх компенсації [Личова, 2023; Petliovana, 2022].

Компетентність має інтегративну природу. Вона розкриває знання сутності певної роботи, способів і засобів досягнення окреслених цілей, а також відповідні вміння й навички. Компетентність – це володіння людиною відповідною компетенцією, що включає особистісне ставлення до неї і предмета діяльності. Компетентність – це стійка готовність і здатність людини до діяльності зі «знанням справи». Іншомовна комунікативна компетентність – це необхідний людині рівень сформованості досвіду міжособистісної взаємодії, щоб успішно функціонувати в суспільстві з огляду на власні здібності й соціальний статус. Отже,

іншомовна професійна компетентність – це сукупність лексичних знань (загальноживаючої іноземної термінології та професіоналізмів – слів і мовленнєвих зворотів, характерних для мови фахівців певної галузі), граматичних (необхідних для правильної побудови речень тощо), соціокультурних (особливості світосприйняття, традиції, звичаї, моральні та естетичні цінності різних народів) і власне конкретно професійних знань, умінь і навичок, необхідних для іншомовного спілкування в різних ситуаціях і сферах, які пов'язані з безпосереднім виконанням виробничих завдань і функціональних обов'язків [Федина, 2017, с. 264].

В основу розробки алгоритму розвитку іншомовної професійної компетентності майбутнього фахівця покладено визначення діяльності, під якою розуміємо специфічну форму суспільно-історичного буття людей, що полягає в цілеспрямованому перетворенні ними природної і соціальної дійсності. Будь-яка діяльність, яка здійснюється її суб'єктом, містить у собі мету, засіб, процес перетворення і його результат. При виконанні діяльності суттєво змінюється і розвивається сам її суб'єкт.

Професійний розвиток суб'єкта виражається в розвитку його особистості та індивідуальності за рахунок набуття професіоналізму і формування індивідуального стилю діяльності. На відміну від цього процесу, розвиток іншомовної професійної компетентності майбутнього фахівця виявляється у розвитку прийомів і способів професійної діяльності, удосконаленні технології, збагаченні методологічного інструментарію і розширенні сфери його застосування.

У результаті розвитку іншомовної професійної компетентності майбутнього фахівця йому стають доступними все більш складні професійні завдання. У результаті сформованої іншомовної професійної компетентності здобувача в процесі його професійної діяльності формуються нові завдання і способи їхнього рішення. Це поповнює предметну область професії, удосконалює техніку і технологію, а також систему знань і практичного досвіду. Побудова алгоритму розвитку іншомовної професійної компетентності майбутнього фахівця являє собою вибір науково обґрунтованого, практично реалізованого, економічно доцільного варіанта його кількісного й якісного складу. Процес розробки алгоритму починається із завдання системи, а завершується розробкою вихідних даних, достатніх для його формування. Вибір того або того варіанта методу, закладеного в основу побудови алгоритму, визначається рівнем і характером підготовки суб'єктів освітнього процесу (викладачів і здобувачів), широтою їхніх світоглядних уявлень, особливостями предметної сфери, накопиченим досвідом тощо.

Побудова системи становить комбінацію наукового аналізу, досвіду, здорового глузду, інтуїції й естетичних міркувань. Алгоритм розвитку іншомовної професійної компетентності майбутнього фахівця визначає послідовність і внутрішній зміст етапів формування цієї особистісної якості, дотримання яких забезпечує стійке підвищення його рівня. Психолого-педагогічна сутність алгоритму розвитку іншомовної професійної компетентності майбутнього фахівця полягає у його спрямованості на реалізацію двоєдиного процесу – розвиток компонентів іншомовної професійної компетентності і зміну критеріїв оцінки себе як суб'єкта професійного іншомовного спілкування.

Алгоритм розвитку іншомовної професійної компетентності як стійка, відтворена, часова послідовність внутрішніх і зовнішніх дій майбутнього фахівця визначає послідовність і внутрішній зміст розвитку його іншомовної професійної компетентності, дотримання яких забезпечує її стійке формування і підвищення рівня активності й ініціативності майбутнього фахівця в професійній діяльності. У результаті реалізації алгоритму розвитку іншомовної професійної компетентності розвиток умінь, знань і навичок, що характеризують мотиваційний, прогностичний, соціокультурний, технологічний і аналітичний критерії іншомовної професійної компетентності майбутнього фахівця відбувається на кожному рівні її розвитку, що формує і розвиває в особистості здатність до саморозвитку і самовдосконалення.

Для розвитку іншомовної професійної компетентності майбутнього фахівця, формування психолого-педагогічних прийомів впливу і тактик діяльності викладача було розроблено відповідну методiku і алгоритм діяльності. В основі розробленого алгоритму лежить підхід, сутність якого полягає в послідовному виконанні попередньої та основної діяльності викладача з розвитку іншомовної професійної компетентності майбутнього фахівця (рис. 1-2).

Рис. 1. Алгоритм розвитку іншомовної професійної компетентності майбутнього фахівця

Рис. 2. Алгоритм діяльності викладача з розвитку іншомовної професійної компетентності майбутнього фахівця

До попереднього етапу входить:

– декомпозиція діяльності суб'єктів освітнього процесу ЗВО, вироблена для уточнення й визначення мети та завдань розвитку іншомовної професійної компетентності. Її ступінь визначається наявністю і повнотою вихідної інформації;

– композиція діяльності суб'єктів освітнього процесу, що полягає у визначенні оптимальних умов для розвитку іншомовної професійної компетентності майбутнього фахівця в процесі його навчання;

– щодо розв'язуваного завдання декомпозицію доцільно проводити відповідно рівня окремих умінь викладача і якостей особистості майбутнього фахівця;

– обґрунтування вихідних даних, що здійснюється на основі аналізу вимог, пропонованих освітнім процесом як надсистемою до діяльності суб'єктів освітнього процесу з метою виявлення характеристик (показників якості), що суттєво впливають на цей процес і обмежень, що накладаються на систему.

Основний етап розв'язання завдання полягає у формуванні прийомів психологічного впливу (ППВ) і тактик діяльності (ТД) викладача з розвитку іншомовної професійної компетентності майбутнього фахівця, адекватних його індивідуально-психологічному портрету.

Цей етап передбачає виконання такої послідовності робіт:

– розробку шляхів розвитку іншомовної професійної компетентності, удосконалення і зміни програмуючих властивостей особистості майбутнього фахівця, що виробляється шляхом розгляду всієї сукупності прийомів психологічного впливу для кожного психологічного портрета;

– розрахунок чисельних значень показників якості (ПЯ);
– прийоми, що характеризують психологічний вплив і тактики діяльності, їхній аналіз і вибір оптимальних. Критерієм оцінки ППВ і ТД обрано узагальнений показник якості (УПЯ).

Вибір узагальненого показника якості УПЯ як критерію оцінки передбачає наявність повної інформації про часткові показники якості ПЯ. Номенклатура цих показників визначається на етапі попередньої оцінки. Оцінка ППВ і ТД полягає в розрахунку узагальненого показника якості, що характеризує цю діяльність у процесі розвитку іншомовної професійної компетентності майбутнього фахівця. Кожній сукупності ППВ і ТД, які використовуються викладачем, відповідає свій узагальнений показник якості. Визначення найкращої сукупності ППВ і ТД відбувається на основі порівняння чисельних значень УПЯ. При цьому максимальному значенню узагальненого показника якості відповідає оптимальна сукупність ППВ і ТД.

Висновки. Використання алгоритму діяльності викладача з розвитку іншомовної професійної компетентності майбутнього фахівця дозволяє:

– на попередньому етапі: аналізувати вимоги до розвитку іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців; аналізувати характеристики діяльності суб'єктів освітнього процесу; визначати цілі і завдання діяльності (взаємодії); обґрунтовувати систему вихідних даних із розвитку іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців;

– на основному етапі: вибирати критерії оцінки рівня розвитку іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців; аналізувати рівень іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців з HR-інжинірингу і вибирати оптимальні прийоми психолого-педагогічного впливу і тактики діяльності; оцінювати результати власної діяльності з розвитку іншомовної професійної компетентності здобувачів.

Напрямами подальших досліджень може бути визначення умов оптимізації професійної підготовки, розробка концепції розвитку професійної діяльності майбутніх фахівців.

Дотримання етичних стандартів

У всіх учасників дослідження була отримана інформована згода на збір даних. У процесі проведення дослідження було дотримано відповідних етичних норм і правил; жодного морального тиску на учасників експерименту не здійснювалося. Усі процедури, виконані з участю респондентів, відповідали етичним стандартам інституціонального дослідницького комітету, а також Хельсинській декларації 1964 р. та її пізнішим поправкам або відповідним їй етичним стандартам.

Список використаних джерел

Гаврилюк, Н.М. (2022). Професійна освіта: викладання англійської студентам економічних спеціальностей. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. Педагогічні науки, 1 (23), 143–148. doi: 10.32342/2522-4115-2022-1-23-17

Кухта, І.В. (2008). Іншомовна компетентність у контексті формування комунікативної культури студентів у процесі вивчення іноземної мови. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*, 4, 27–32.

Личова, Т.Ю. (2023). Педагогічні умови формування фахової компетентності майбутніх бакалаврів з агроінженерії у професійній підготовці. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. Педагогічні науки, 1(25), 70–79. doi: 10.32342/2522-4115-2023-1-25-8

Лозинська, Л.Ф., Курах, Н.П., Депчинська, І.А. (2022). Формування іншомовної комунікативної компетентності студентів у процесі вивчення іноземної мови. *Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки»*, 1, 245–252. doi: 10.52726/as.humanities/2022.1.38

Олександренко, К., Мисечко, О. (2022). Психологічні особливості впливу успішності оволодіння іноземною мовою на розвиток особистості. *Вісник Національного університету оборони України. Серія Психологія*, 6(70), 109–117. doi: 10.33099/2617-6858-2022-70-6-109-117

Олександренко, К., Росквас, І. (2024). Інформаційно-комунікаційні технології в іншомовній підготовці здобувачів другого рівня вищої освіти в умовах змішаного навчання. *Соціальна робота та соціальна освіта*, 2(13), 163–169. doi: 10.31499/2618-0715.2(13).2024.316730

Петрушенко, В. (2009). *Тлумачний словник основних філософських термінів*. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка».

Соболь, Н. (2021). Деякі аспекти підготовки майбутніх фахівців до здійснення професійної діяльності в умовах складного світу. У *Дослідження різних напрямів розвитку психології та педагогіки: Збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції* (с. 104–107). Одеса: ГО «Південна фундація педагогіки».

Сура, Н. (2003). Іншомовна професійна компетентність: головні принципи та компоненти процесу навчання професійно орієнтованого спілкування. *Вісник Луганського державного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка*, 4, 190–192.

Тарнопольський, О.Б., Сторожук, С.Д. (2021). Комунікативна культура іншомовного спілкування та її співвідношення з формуванням вторинної мовної особистості тих, хто навчаються, у курсах іноземних мов. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. *Педагогічні науки*, 1(21), 253–259. doi: 10.32342/2522-4115-2021-1-21-29

Федина, М. (2017). Сутність і специфіка іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців нафтогазової промисловості. *Молодий вчений*, 4 (44), 263–267.

Чиханцова, О. (2015). Значення іншомовного професійного спілкування для студентів немовних ВНЗ. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами*, 12 (14), 127–141.

Чиханцова, О.А. (2019). Іншомовна комунікативна компетентність як фактор розвитку особистості. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України*. VI, Психологія обдарованості, 16, 279–286.

Чорна, О. (2013). Особливості та практика формування іншомовної професійної компетентності студентів технічних спеціальностей. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки*, 22, 230–237.

Mukan, N., Chubinska, N., & Zhongjun Gou. (2023). Competency-based approach in higher education: the main concepts. *Академічні візії*, 17. doi: 10.5281/zenodo.8177296

Mukan, N., Havryliuk, M., Levko, M., Kobryn, N., & Zapotichna, M. (2021). Directions for using historical and pedagogical experience to improve language learning in a post-pandemic society. *Postmodern Openings*, 12(4), 316–327. doi: 10.18662/po/12.4/378

Petliovana, L. (2022). Factors influencing the professional adaptation of future specialists in the economic field. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*, 3 (110), 184–199. doi: 10.35433/pedagogy.3(110).2022.184-199

References

Chorna, O. *Osoblyvosti ta praktyka formuvannia inshomovnoi profesiinoi kompetentnosti studentiv tekhnichnykh spetsialnostei* [Peculiarities and Practice of the Formation of Non-Philological Students' Foreign Communicative Competence]. *Vykładannia mov u vyshchyykh navchalnykh zakladakh osvity. Mizhpredmentni zviazky. Naukovi doslidzhennia. Dosvid. Poshuky* [Teaching Languages in Higher Educational Institutions. Interdisciplinary Connections. Scientific Research. Experience. Explorations], 2013, vol. 22, pp. 230–237. (In Ukrainian).

Chykhantsova, O. Foreign language communication competence as a factor of personal development. *Actual Problems of Psychology: Scientific Papers of the G.S. Kostyuk Institute of Psychology Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine*, 2019, vol. 6, issue 16, pp. 279–286. (In Ukrainian).

Chykhantsova, O. *Znachennia inshomovnoho profesiinoho spilkuvannia dlia studentiv nevovnykh VNZ* [The meaning of foreign professional communication for students of non-linguistic universities]. *Aktualni problemy navchannia ta vykhovannia liudei z osoblyvymy potrebamy* [Current issues of education and training of people with special needs], 2015, no. 12(14), pp. 127–141. (In Ukrainian).

Fedyna, M. *Sytynist i spetsyfika inshomovnoi profesiinoi kompetentnosti maibutnykh fakhivtsiv naftohazovoi promyslovosti* [The essence and peculiarities of foreign language professional

competence of future oil and gas industry specialists]. *Young Scientist*, 2017, no. 4(44), pp. 263–267. (In Ukrainian).

Havryliuk, N. Vocational education, teaching English to students of economic specialties. *Bulletin of Alfred Nobel University. Series: Pedagogy and Psychology*, 2022, no. 1(23), pp. 143–148. doi: 10.32342/2522-4115-2022-1-23-17 (In Ukrainian).

Kukhta, I. Foreign language competence in the context of formation of communicative culture of students while studying a foreign language. *Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho instytutu* [Visnyk of Vinnytsia Polytechnical Institute], 2008, no. 4, pp. 27–32. (In Ukrainian).

Lozynska, L., Kurakh, N., Depchynska, I. *Formuvannia inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti studentiv u protsesi vyvchennia inozemnoi movy* [Formation of foreign language communicative competence of students in the process of foreign language learning]. *Akademichni studii. Seriya "Humanitarni nauky"* [Academic Studies. Humanities], 2022, no. 1, pp. 245–252. doi: 10.52726/as.humanities/2022.1.38 (In Ukrainian).

Lychova, T. Pedagogical conditions for forming professional competence of future bachelors in agricultural engineering during their professional training. *Bulletin of Alfred Nobel University. Series: Pedagogy and Psychology*, 2023, no. 1(25), pp. 70–79. doi: 10.32342/2522-4115-2023-1-25-8 (In Ukrainian).

Mukan, N., Chubinska, N., Zhongjun Gou. Competency-based approach in higher education: the main concepts. *Academic Visions*, 2023, no. 17. doi: 10.5281/zenodo.8177296

Mukan, N., Havryliuk, M., Levko, M., Kobryn, N., Zapotichna, M. Directions for using historical and pedagogical experience to improve language learning in a post-pandemic society. *Postmodern Openings*, 2021, vol. 12, issue 4, pp. 316–327. doi: 10.18662/po/12.4/378

Oleksandrenko, K., Mysechko, O. Psychological features of the influence successes in mastering a foreign language on personality development. *Bulletin of National Defense University of Ukraine*, 2022, no. 70(6), pp. 109–117. doi: 10.33099/2617-6858-2022-70-6-109-117 (In Ukrainian).

Oleksandrenko, K., Roskvas, I. Information and communication technologies in the foreign language training of second-level higher education students in distance learning. *Sotsialna robota i sotsialna osvita* [Social Work and Social Education], 2024, no. 2(13), pp. 163–169. doi: 10.31499/2618-0715.2(13).2024.316730 (In Ukrainian).

Petliovana, L. Factors influencing the professional adaptation of future specialists in the economic field. *Journal of Zhytomyr Ivan Franko State University. Pedagogical Sciences*, 2022, no. 3 (110), pp. 184–199. doi: 10.35433/pedagogy.3(110).2022.184-199

Petrushenko, V. (2009). *Tlumachnyi slovnyk osnovnykh filosofskykh terminiv* [Explanatory dictionary of the main philosophical terms]. Lviv, Lviv National University "Lviv Polytechnic" Publ., 264 p. (In Ukrainian).

Sobol, N. (2021). *Deiaki aspekty pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv do zdiisnennia profesiinoi diialnosti v umovakh skladnogo svitu* [Some aspects of future specialists' training to realization of professional activity in conditions of complicated world]. *Materialy naukovo-praktychnoi konferentsii "Doslidzhennia riznykh napriamiv rozvytku psykholohii ta pedohohiky"* [Proc. Scien. and Pract. Conf. "Research of different directions of psychology and pedagogy development"]. Odesa, pp. 104–107. (In Ukrainian).

Sura, N. *Inshomovna profesiina kompetentnist: holovni pryntsyipy ta komponenty protsesu navchannia profesiino oriietovanoho spilkuvannia* [Foreign language professional competence: main principles and components of the teaching process of professionally oriented communication]. *Visnyk Luhanskoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka* [Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National University], 2003, no. 4, pp. 190–192. (In Ukrainian).

Tarnopolsky, O., Storozhuk, S. Communicative culture of foreign language communication and its correlation with developing the secondary language personality of foreign language learners. *Bulletin of National Defense University of Ukraine*, 2021, no. 1(21), pp. 253–259. doi: 10.32342/2522-4115-2021-1-21-29 (In Ukrainian).

ALGORITHM OF FOREIGN LANGUAGE PROFESSIONAL COMPETENCE DEVELOPMENT IN THE SYSTEM OF FORMATION OF PROFESSIONAL ACTIVITY OF FUTURE HR-ENGINEERING SPECIALISTS

Oleksandrenko Kateryna, Doctor of Psychological Sciences, Professor, Head of the Department of Foreign Languages, Khmelnytskyi National University, Khmelnytskyi.

e-mail: oleksandrenkok@khnmu.edu.ua.

ORCID: 0000-0001-9735-3715

Petliovana Liliia, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Foreign Languages, Khmelnytskyi National University, Khmelnytskyi.

e-mail: petliovana@gmail.com.

ORCID: 0000-0001-8873-7733

Sobol Nataliia, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Foreign Languages, Khmelnytskyi National University, Khmelnytskyi.

e-mail: sobolna@gmail.com.

ORCID: 0000-0001-8142-008X

DOI: 10.32342/3041-2196-2024-2-28-17

Keywords: *algorithm, competence, foreign language professional competence, tactics of activity, quality indicators.*

The article deals with the concept of foreign language professional competence and its development in the system of professional activity of a future specialist. It was determined that the process of modernizing the system of higher education raises the problems of improving the quality of foreign language acquisition which gives a competitive advantage to a graduate on a labour market as well as enables them to conduct foreign language professional communication.

The purpose of the article is to create the algorithm for the development of foreign-language professional competence of a future HR engineering specialist. An algorithm of foreign language professional competence development is regarded as a certain sequence of psychological and pedagogical actions realized within the system of professional education and oriented on the professional activity of future HR engineering specialists.

To achieve the formulated aim, the following tasks were considered: different approaches to understanding foreign language competence were described, the essence of foreign language professional competence within the frameworks of professional activity was clarified, and an algorithm of foreign language professional development was elaborated. Due to the realization of the algorithm of foreign language professional development, the improvement of skills and abilities which are characteristics of motivational, prognostic, socio-cultural, technological and analytical criteria of foreign language professional competence of future professionals is taken place on each level of its development resulting in self-development and self-improvement of personality.

To solve the tasks of the investigation the following methods were employed: comparison, systematization, and pedagogical modelling, and methodological experiment, method of expert assessment, reflexive assessment method, and interviewing.

The analysis of the latest publications on the subject of the research was carried out. Different approaches to understanding the concept of «foreign language professional competence» were regarded. It was revealed that foreign language professional competence is a set of lexical, grammatical, socio-cultural and professional knowledge and skills necessary for foreign language communication in situations that are related to professional duties.

It has been concluded *that the usage of the algorithm of foreign language professional competence development enables: to analyse the main requirements for the development of foreign language professional competence of future specialists; to determine the aims and tasks of educational activity; to substantiate the system of basic data for foreign language professional competence development; to analyse characteristics of participants of the educational process; to choose criteria for the assessment of the level of foreign language professional competence development; to choose appropriate means of psychological and pedagogical influence and tactics of activity; and to evaluate your own results in foreign language professional competence development.*

Directions for further investigations may be outlined as follows: determination of the conditions for professional training optimization, and elaboration of the concept of professional activity development.

Дата надходження до редакції / Submitted: 08.01.2024

Дата прийняття до публікації / Accepted: 30.09.2024

Дата публікації / Published: 19.12.2024